

Helmonds

Kwartaalblad
Heemkundekring
Helmont

DECEMBER 2025
€ 3,25

HEEM

71

**Relieken van het
'Rijke Roomse Leven'
Helmonders in dienst
van de VOC**

**Helmondse voetbalgeschiedenis
is geen braakliggend terrein**

colofon

HEEMKUNDEKRING HELMONT

Inlichtingen:

E: info@heemkundekringhelmont.nl

Heemkamer:

Pastoor van Leeuwenstraat 23,

5701 JS Helmond

T: 0492 - 330342 (alleen op donderdag)

Website:

www.heemkundekringhelmont.nl

BESTUUR

Voorgitter: Harrie Heesterbeek

E: hannes.heesterbeek@chello.nl

Secretaris: Dorethé van Dijk

T: 0492 - 474745

Penningmeester: Harry Hagens

E: penningmeester@heemkundekringhelmont.nl

Bestuurslid en P.R.: Gerry van Liempt

E: gerryvanliempt@gmail.com

LIDMAATSCHAP

Kringlidmaatschap incl. abonnement: € 25,-

Geginslidmaatschap incl. abonnement: € 35,-

Rekening Rabobank NL10RABO0123855004

t.n.v. Heemkundekring Helmont

HELMONDS HEEM

Redactie: Jolanda Bakker, Henk Roosenboom,

Martin van Veghel, Marinus van den Elsen en

Jan-Willem van den Enden

E: redactie@heemkundekringhelmont.nl

Vormgeving/lay-out: Marinus van den Elsen

Druk: Laumé reclame-drukkerij

ISSN 1389-9937

Vergendkosten: binnenland € 20,-

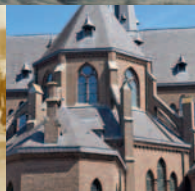
respectievelijk € 10,- bij digitaal heemblad.

Omslag voorzijde: Replica van spiegelretourschip

De Amsterdam. Foto: Willem Jacobs

Omslag achterzijde: Het bouwjaar van de Carp-fabriek wordt vermeld op de achterzijde van de pand.

Foto: Marinus van den Elsen

INHOUD

Van de redactie 3

Van het bestuur 4

Korte berichten 5

Relieken van het
'Rijke Roomse Leven' 7

Helmonders in dienst
van de VOC 16

Helmondse voetbal-
geschiedenis is geen
braakliggend terrein 26

Begunstigers 35

Van de redactie

Vorig jaar startte Martin van Veghel met zijn rubriek 'Relieken van het Rijke Roomse Leven', waarin hij de geschiedenis van vijftien katholieke kerken beschrijft die Helmond, begin jaren '70, nog rijk was. Drie kerken zijn gesloopt en acht kerken hebben een andere bestemming gekregen, de overige kerken zijn nog in functie. Inmiddels is Martin aangeland aan zijn zesde en laatste verhaal. Hierin worden de St. Luciakerk in Mierlo-Hout en de St. Trudokerk in Stiphout besproken. Tegen de het eind van 19^e eeuw ontstaat bij de bewoners van 't Hout de behoefte om een eigen parochie op te richten. In 1896 begint men aan de bouw van de definitieve kerk. Het ontwerp is van architect Casper J.H. Franssen. Van de oorspronkelijke middeleeuwse kerk van Stiphout resteert nog de Oude Toren. U vindt deze nu terug aan de Van den Brugghenstraat. Tegen het eind van de 19^e eeuw wordt in de huidige kern van Stiphout een nieuwe kerk gebouwd. De St. Trudokerk is een neogotische kruisbaseliek met een opvallende spitse toren en de architect is Hendrik J. Den Tulder.

Jolanda Bakker dook in de archieven van de Verenigde Oostindische Compagnie en ontdekte negentien Helmonders, die aanmonsterden op een VOC-schip. Zij verwerkte haar bevindingen in het artikel 'Helmonders in dienst van de VOC'. In het Nationale Archief zijn de soldijboeken van VOC-schepen gedigitaliseerd en deze omvatten 774.000 records. Omdat de namen van de reislustige Helmonders niet bekend zijn, moet er in het archief gezocht worden op woonplaats Helmond

met de nodige variaties daarop (Helmont, Helmondt, Helmonden). Negentien Helmonders besluiten hun heil elders te zoeken en gaan te voet op weg naar een VOC-havenstad. Daar vallen zij in handen van ronselaars en tekenen een schuldbrief van f 150,- ten gunste van de logementhouder. Met een gage van f 9,- per maand kunnen zij dit in principe nooit afbetalen. Slechts vier Helmonders overleven de zeereis en hun meerjarig contract in de tropen en keren terug naar hun vaderland.

Jan-Willem van den Enden maakt zijn debuut als redactielid met het artikel 'Helmondse voetbalgeschiedenis is geen braakliggend terrein' en zal hiermee menig voetballiefhebber een groot plezier doen. Helmond kent een rijke voetbalgeschiedenis met clubs zoals HVV, Helmondia, MULO, Kolping SDW en Helmond Sport. Het terrein De Braak speelde hierbij een belangrijke rol. In de tweede helft van de 19^e eeuw waait de voetbalsport over uit Engeland en in 1895 wordt de eerste voetbalclub in Helmond opgericht: Trapdoor. Clubs, zoals Helmondia en MULO, spelen rond 1925 op een braakliggend terrein aan De Braak. In 1949 komt er een stadion met een tribune. Medio jaren vijftig kiest Helmondia voor een andere naam: Helmondia '55. Deze naam blijft tot 1967 actueel. Daarna neemt Helmond Sport de proficentie over. «

Ons volgend kwartaalblad verschijnt op 1 maart 2026. Kopij kunt u tot 1 februari zenden aan;

redactie@heemkundekringhelmont.nl

Maximale lengte van een artikel is 2500 woorden en aangeleverde beelden dienen van hoge kwaliteit te zijn met bronvermelding.

De redactie is niet aansprakelijk voor de inhoud van geplaatste artikelen en behoudt zich het recht voor om ingezonden stukken te weigeren of aan te passen.

Van het bestuur

Onlangs heeft Karel Spee zijn functie als penningmeester neergelegd. Gelukkig heeft het bestuur in de persoon van Harry Hagens een nieuwe penningmeester gevonden. Harry is al een actief lid van de werkgroep genealogie en daarom bekend met het reilen en zeilen van onze vereniging. Het bestuur dankt Karel voor zijn inzet en wenst Harry veel succes bij het vervullen van zijn nieuwe functie.

Ook bij de bibliotheek heeft een wisseling van de wacht plaats gevonden. Bertus Brinkman en Louis Holtus, die al jaren verantwoordelijk waren voor het inschrijven van boeken en ander materiaal, hebben hun taken overgedragen aan Ton Pijnenburg. Het bestuur is Bertus en Louis veel dank verschuldigd voor het vele werk dat zij al die jaren hebben verricht en wenst Ton veel succes met de opvolging.

Het bestuur is nog steeds op zoek naar een nieuwe secretaris, dus mocht u geïnteresseerd zijn of kent u iemand laat het ons weten.

De actie rondom het boek 'Karelstein-'t Witte Huis' kan u niet zijn ontgaan.

Middels een digitale nieuwsbrief of een brief per post zijn onze leden uitgenodigd om dit boek af te komen halen in onze heemkamer. Dit is gedaan om twee redenen. Ten eerste is het boek qua omvang en gewicht onmogelijk thuis te bezorgen, maar ook wilden wij op deze wijze onze leden uitnodigen eens naar de heemkamer te komen om te zien welke activiteiten daar plaatsvinden. Vele leden hebben gehoor gegeven aan deze uitnodiging, maar we moeten ook constateren dat er best nog wel een aantal boeken in de heemkamer liggen. Dus bij deze nogmaals de uitnodiging om het boek in de heemkamer op te komen halen. Mocht u dat niet lukken dan kunt u dit via de mail of een telefoontje laten weten. We zoeken dan samen een oplossing om het boek bij u thuis te krijgen.

Tot slot kunnen we nog een mooi resultaat melden van de Rabobank Club Support actie; we mochten weer een bedrag van € 345,53 ontvangen. Hartelijk dank voor uw stem. De leden van het bestuur wensen u mooie feestdagen en een goed nieuwjaar. «

Onze Heemkamer

Elke donderdag bent u welkom op onze heemlocaties in het stadshobbycentrum Het Baken, Pastoor van Leeuwenstraat 23, 5701 JS Helmond. Van 10.00 tot 12.00 uur is de genealogiekamer geopend, voor ieder die belangstelling heeft voor zijn voorouders en daar onderzoek naar wil doen.

's Morgens van 10.00 tot 12.00 uur is de heemkamer enkel toegankelijk voor leden. 's Middags van 14.00 tot 16.00 uur is de heemkamer openbaar voor het verwerven van informatie en kunt u desgewenst onze collecties en bibliotheek kosteloos raadplegen. Altijd staat gezelligheid en kennisverrijking voorop. «

Wandelen langs de Aa

Onlangs werden de website www.wandelenlangsdebrabantseaa.nl en de bijbehorende wandelbox gepresenteerd. Wandelen langs de Aa omvat dertien wandeletappes van gemiddeld vijftien kilometer in het stroomgebied van de Aa. Onderweg kom je langs plekken waar vroeger watermolens en kastelen hebben gestaan of er nog steeds staan. Daarnaast kun je luisteren naar spannende en leuke streekverhalen.

In de voetsporen van Hendrik Verhees

Met de wandelingen langs de Aa, treed je in de voetsporen van Hendrik Verhees (1744-1813). Ook hij wandelde hier én hij werkte er aan gebiedsveranderingen. Dat deed hij rond 1790. Aan de hand van zijn tekeningen en kaarten kijk je vanuit een wandeling naar wat er nu te zien is en naar wat hij zag.

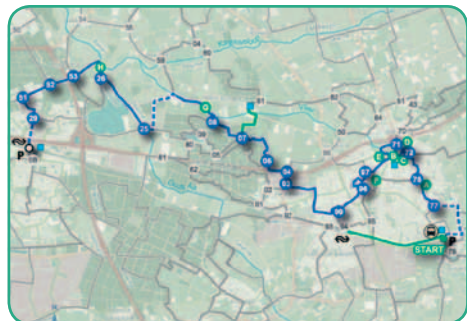
Hendrik Verhees was een manasje van alles. Hij werd geboren als zoon van een timmerman en molenmaker. Hendrik volgde zijn vader op als timmerman, maar ging ook al snel in de leer als kaartenmaker en architect. En later in zijn leven bekleedde hij veel openbare functies.

Wandelroutes in Helmond

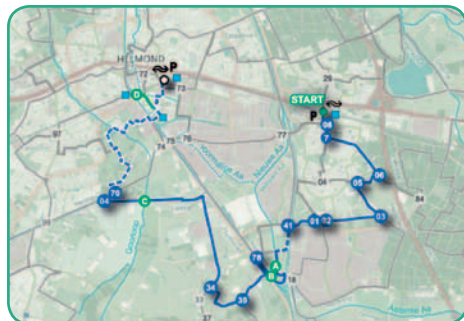
Aan rivier de Aa dankt de stad Helmond haar ontstaan. Het is dan ook niet verwonderlijk dat wandelroute 4, 5 en 6 zijn uitgestippeld in Helmond en omgeving. Wandelroute 4 loopt van station Deurne naar station Helmond Brouwhuis. Vervolgens leidt route 5 van Brouwhuis naar het centrum van de stad. Route 6 voert van Helmond centrum naar Aarle-Rixtel.

Raadpleeg voor een compleet overzicht de website. Daar heb je ook de mogelijkheid om de wandelbox te bestellen.

«

Wandelroute 4 en 5.

Schaatspret op de Volksijsbaan

Het oude Helmondse zwembad aan de Kanaaldijk werd 's winters omgetoverd tot ijsbaan. De tarieven voor deze schaatsbaan waren echter behoorlijk fors. Een dagkaart kostte bijvoorbeeld 25 cent. Voor de gewone man was dit een hoog bedrag.

Kantoorbediende August van Lieshout (35) uit de Tiendstraat voelde zich geroepen om daar wat aan te doen. Hij wilde komen tot een voor het publiek vrije ijsbaan en vond dat de beemd achter de cacaofabriek er uitermate geschikt voor was. Op 27 december 1909 werd in een bovenzaal van café 'Het oude Kasteel' aan de Markt een vergadering gehouden om te komen tot de oprichting van een "Helmondsche Volks-Ijsbaan". Geldelijke en morele steun was al van verschillende zijden toegezegd en de heer Lotichius stelde zijn terrein achter

de cacaofabriek beschikbaar. Er werd een bestuur gekozen en op 30 december volgde er een algemene vergadering, waarbij "De vereeniging tot bevordering van de belangen eener volksijsbaan" definitief werd opgericht. Er werd besloten de baan voor iedereen vrij toegankelijk te stellen. Om de onkosten te dekken kon er eventueel altijd nog een kleine entree worden geheven. Vanaf dat moment kon ook de gewone Helmonder zijn rondjes draaien. De schaatsbaan werd een groot succes; op winterse zondagen trok de ijsbaan zo'n duizend schaatsliefhebbers. «

Drukte op de Volksijsbaan rond 1910. Op de achtergrond zijn de Onze Lieve Vrouwekerk, Lambertuskerk en de woningen van de 'Oliemeulen' te zien. Foto: A. Pellemans, collectie RHCE

Relieken van het 'Rijke Roomse Leven'

Deel 6

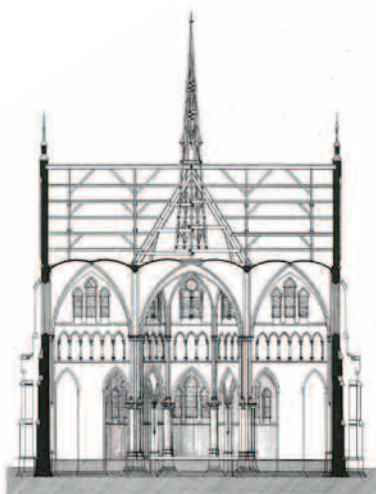
door *Martin van Veghel*

In het herfstnummer van 2024 (HH 66) zijn we gestart met een opsomming van alle katholieke kerken die er aan het begin van de zeventiger jaren van de vorige eeuw in Helmond en in de geannexeerde dorpen stonden. Dat waren er toen vijftien. We gingen ervan uit dat daar nog maar een paar kerken van over zouden blijven als gevolg van het in die tijd al sterk teruglopend kerkbezoek. Nu we de inventarisatie compleet hebben, kunnen we concluderen dat het merendeel gelukkig nog steeds overeind staat en ook in ons stadsbeeld terug te vinden is. Als duidelijke symbolen van een tijd.

Vijf van de in totaal vijftien kerken van toen staan nog steeds ten dienste van het katholieke geloof. Drie kerken zijn gesloopt en acht hebben een nieuwe bestemming gekregen. Daarmee komen we zelfs uit op zestien stuks en dat komt omdat de vroegere Goddelijke Voorzienigheidskerk aan de 3^e Haagstraat gesloopt is, maar dat daarvoor een nieuwe, kleinere kerk aan de Hornestraat met dezelfde naam voor in de plaats is gekomen. De Edith Steinkerk uit 1991 en opgericht als parochiekerk voor de wijken Rijpelberg en Brouwhuis, hebben we buiten beschouwing gelaten. In dit deel gaan we de laatste twee kerken uitgebreid beschrijven. En ze zijn beide niet de minste in hun soort.

Een eigen parochiekerk op 't Hout? **Sint Luciakerk (1897-heden)**

Hiervoor richten we onze blik eerst op het voormalige zelfstandige dorp Mierlo. Dat had al een kerk in 1492. De patroonheilige daarvan was aanvankelijk de Heilige Maagd Maria maar in de loop van de 16^e eeuw werd de parochie naar de Heilige Lucia vernoemd. Als het kerkgebouw in latere eeuwen in verval raakt en bovendien te klein wordt om alle kerkgangers nog veilig plaats te kunnen bieden, komt de wens voor een nieuwe en een grotere kerk naar boven. In 1856 kreeg het gemeentebestuur van Mierlo een subsidie van 12.000 gulden toegekend voor het bouwen van een kerk die al in 1858 in gebruik kon

Ansichtkaart van de Luciakerk rond 1900. Collectie: Leon de Fost. Rechts daarnaast, twee ontwerptekeningen van architect Caspar J.H. Franssen. Bron: boek 100 jaar St.Lucia

worden genomen als de nieuwe Heilige Luciakerk. Deze kerk is er nog steeds en ze is altijd het enige godshuis voor alle katholieken van Mierlo gebleven.

Halverwege de negentiende eeuw is ook 't Hout, dat toen nog toebehoorde aan de Gemeente Mierlo, geleidelijk aan het groeien. Door de ontwikkelingen van de industrie in Helmond nam ook daar de behoefte aan arbeiderswoningen sterk toe. De eerste uitbreidingen van arbeiderswijken kwamen in het Hemelrijk (zie ook HH 69) en in de Haag. Maar ook

buiten de gemeentegrenzen van Helmond was er sprake van enige expansie. Langs de toenmalige Mierloseweg, die dus nog binnen de gemeente Mierlo lag, werden diverse nieuwe woningen gebouwd en daarmee kreeg ook het dorpsdeel Mierlo-Hout vorm. De mensen daar gingen voor het merendeel in Helmond naar de Lambertuskerk ter kerke. Voor parochiële zaken zoals, doop, begrafenis, huwelijk en ook om "Pasen te Houden", was men op de parochiekerk St. Lucia in Mierlo aangewezen die echter wel ruim een half uur 'gaans' ver lag.

Bij de bewoners van 't Hout kwam de wens naar voren voor een zelfstandige parochie. Op 20 oktober 1883 kwam het nieuws naar buiten dat de bisschop van 's-Hertogenbosch toestemming gaf tot het stichten van een nieuwe parochie. Door deze Mgr. Godschalk werd aan de weleerwaarde heer Elsen, toen nog kapelaan van de Lambertuskerk, gevraagd om deze te gaan oprichten. Mierlo-Hout telde nog maar een kleine duizend ingezetenen die zelf een deel van hun bezit moesten inbrengen om de bouw van een kerk met pastorie mogelijk te maken. Om de enorme kosten bij elkaar te krijgen,

ontving men daarbij ook steun en medewerking van anderen, vooral meer gefortuneerde geloofsgenoten die kapelaan Elsen tijdens zijn werk als priester van de Lambertuskerk had leren kennen en waarmee hij een goede band had. Benoemd als eerste pastoor van de nieuwe parochie ging hij voortvarend te werk en werd er al in maart 1884 gestart met de bouw van een noodkerk. De kerk werd als een hulpkerk van de kerk in Mierlo vernoemd naar de moederkerk. Deze was toegewijd aan de Heilige Lucia. De noodkerk zou meer dan tien jaar dienst doen. Toen de parochie vele

Lucia van Syracuse* (283-304)

Zij is een vroegchristelijk gewijde maagd en martelares. Ze wordt zowel binnen de katholieke kerk als in de orthodoxe kerk van Scandinavië, in de Amerikaanse lutherse kerk en ook in de evangelische kerk in Duitsland als Heilige vereerd. Haar naam Lucia betekent “de verlichte” van het Latijnse lux – “licht”. Ze is de patrones van de blinden en anderen met oogziekten. Op het beeld van haar, dat ook in de kerk van Mierlo-Hout staat, draagt Sint Lucia op haar linker hand een schaal waarop twee ogen liggen. Er bestaat een legende die verhaalt hoe Lucia haar ogen verloor. Of dat die zouden zijn uitgestoken bij haar marteldood. Relieken die aan Sint Lucia worden toegeschreven zijn over heel Europa te vinden. Foto: Martin van Veghel

* Syracuse is een havenstad in het Zuidoosten van Sicilië, Italië. De stad met ruim 123.000 inwoners (2007) staat op de werelderfgoedlijst van de UNESCO. Het was ook waar een van de belangrijkste wetenschappers uit de klassieke oudheid, Archimedes, leefde van 287 v.Chr. – 212 v.Chr. Syracuse was in die tijd een zelfbesturende kolonie die deel uitmaakte van het Magna Graecia (Groot-Griekenland).

jaren later zich langzaam maar zeker begon uit te bereiden ging men denken aan de bouw van een grotere kerk. Deze kwam er en de bouw ervan werd na aanbesteding gegund aan de laagste inschrijver: aannemer G. Mestrum uit Venlo voor een bedrag van plus minus 30.000 gulden. In oktober 1895 werd begonnen met fundamenteën en met de eigenlijke bouw werd gestart in april 1896. Op 1 mei 1897 was de kerk gereed en kon deze worden opgeleverd. Op 16 mei werd de kerk door pastoor Elsen, met toestemming van de toenmalige bisschop Van de Ven, ingezegend.

Monumentomschrijving

De huidige Sint-Luciakerk werd in 1896 gebouwd in neogotische stijl naar een ontwerp van architect C. Franssen. De kerk werd verbouwd in 1930 en in 1934. In 1930 kwamen er een nieuwe sacristie en drie kinderkapellen bij. In 1934 werden er twee kerkportalen aan weerskanten van de hoofdingang bijgebouwd.

De driebeukige kruisbasiliek telt achter de westtoren vijf traveeën. Verder heeft hij een dwarschip met dakruiter en een priesterkoor bestaande uit twee traveeën. De kooromgang met zijkapellen heeft een koepel die samengesteld is uit luchtbogen. De gevels zijn opgetrokken in machinale baksteen. Afzaten en decoratieve elementen zijn van hardsteen, de traceringsvulling (decoratieve vulling) weer in baksteen. De kerk valt op door de grote verscheidenheid aan daken: zowel zadel-, lessenaar-, tent-, en schilddaken en allemaal voorzien van leien in maasdekking. Dat geldt ook voor de hoge achthoekige naaldspits van de toren en voor de schilden van de opengewerkte dakruiter.

De vierkante toren aan de kant van de Hoofdstraat heeft op de hoeken langgerekte spitsboognissen die in natuursteen pinakels eindigen. De toren is samengesteld uit vier geledingen, duidelijk zichtbaar door de hardstenen cordonlijsten (horizontale geledingen). In de eerste geleding bevindt zich een spitsboog met archivolt (hier de omlijsting van de timpaan) en twee bakstenen zuilen. In de topgevel is een kruisbloem geplaatst. Boven de vleugeldeuren, als hoofdtoegang, zien we een natuurstenen latei en een bovenlicht met een klimmende spitsboogtracering. De kerk heeft ook nog twee zijingangen. In de tweede geleding bevindt zich een vierdelig hoog spitsboograam met drie rozetten. De derde geleding heeft drie spitsboognissen. De vierde geleding is

Hoofdingang van de Luciakerk.

Foto: Martin van Veghel

Het priesterkoor en de aangebouwde kapellen met hun verscheidenheid in daken. Foto: Martin van Veghel

weer in tweeën geleed. Daarin zit een vierkante wijzerplaat met uurwerk met daarboven weer een dubbele spitsboog met galmgaten. Het metselwerk eindigt met een sierlijst in reliëfmetselwerk en in een borstwering waarin meerdere spitsboogjes verwerkt zijn.

Het is eigenlijk teveel om alle rijk gedetailleerde gevels van deze bijzondere kerk te gaan beschrijven. Daarbij moeten we wel een uitzondering maken voor het grote en bijzondere roosvenster met natuurstenen ring in de zuid-westgevel. Waar we uitgebreid stil hebben gestaan bij de indrukwekkende buitenkant van deze kerk, zullen we wat meer ingetogenheid voor de binnenkant betrachten. De oorspronkelijk polychromie (met veel kleur) van het interieur is helaas in deze kerk geheel verdwenen. De muren en pijlers van de kerk zijn allen wit geschilderd. Het zijn nog met name het priesterkoor en de aangebouwde kapellen die door hun verscheidenheid in daken nog het meest in het oog springen. We zien luchtbogen met versnijdingen

in het steunbeegedeelte. Het deel tussen de kapellen en de later aangebouwde sacristie heeft een plat dak. In de absis bevindt zich het rijk bewerkte neogotische hoofdaltaar uit 1897, vervaardigd door de fam. Lennaerts uit Roermond. De kruiswegstaties langs de wanden werden in 1906 geschilderd door Emmanuel Perey.

De fraaie Sint-Luciakerk is een ontwerp van architect **Caspar J.H. Franssen** (Tegelen 1860 – Roermond 1932). Hij was een leerling van P.J.H. Cuypers voor wie hij van 1883 tot 1888 werkte. In 1888 vestigde Franssen zich in Tegelen als zelfstandig architect. In 1892 verhuisde hij naar Roermond. Aanvankelijk ontwierp hij, geïnspireerd door zijn leermeester, in neogotische stijl om later meer naar de neoromaanse stijl over te stappen. De meeste kerken die hij bouwde lagen binnen de bisdommen Roermond en 's-Hertogenbosch. Zo ook deze Luciakerk, waarvoor hij in 1897 in Brussel een gouden medaille ontving 'voor de mooiste dorpskerk'.

Vanaf de Oude Toren **Sint-Trudokerk in Stiphout** **(1884-heden)**

Wie Stiphout vanaf de noordwestkant binnenkomt ontwaart al snel, afgetekend tegen de blauwe hemel een vrij hoog, vierkant bouwwerk met een toren. Deze grensde aan landerijen en buurtschappen met namen uit het verleden zoals Kruisschot, Geeneind, Strijp en Croy. Het is de Oude Toren van Stiphout. De meeste Brabantse torens uit de vijftiende en zestiende eeuw hebben vaak het einde van de negentiende eeuw niet eens meer gehaald. Dat lot bleef de toren van Stiphout bespaard. Ongetwijfeld zal de rijke geschiedenis die aan de toren kleeft daaraan ook debet zijn geweest. Er zit namelijk een bijzonder verhaal achter.

Toen in 1342 de kerk, waar de toren onderdeel van was, door brand werd

getroffen, zou een inwoner van Stiphout, Jan Baloy, het Heilig Sacrament hebben gered toen hij al rennend de brandende kerk in ging en de vlammen voor hem weken, zodat hij ongedeerd weer naar buiten kon komen met het tabernakel in zijn armen. Zo redde hij het heilige object op wonderbaarlijke wijze en werd Stiphout een bedevaartplaats. Daar vonden genezingen plaats, vooral van mensen die door de 'duivel bezeten waren'. In de loop van de achttiende eeuw nam de belangstelling voor de bedevaart af. Pogingen tot herleving die in de twintigste eeuw werden ondernomen, hadden geen succes. Thans probeert een werkgroep om met donaties voldoende geld binnen te halen om in de toren een kapel te kunnen gaan inrichten. Tegen het einde van de negentiende eeuw werd de oude kerk te klein en werd er in de kern van Stiphout een nieuwe kerk gebouwd.

Ansichtkaart van de Trudokerk rond 1910. Foto: particuliere collectie

Hoofdingang van de Trudokerk waar als eerbetoon pastoor Kuijpers is afgebeeld. Hij liet aan zijn opvolgers een groot legaat na dat gebruikt kon worden voor de bouw van de nieuwe kerk.

Foto: Martin van Veghel

De huidige Sint-Trudokerk werd in 1883-1884 naar een ontwerp van H.J. van Tulder gebouwd. Het is een vrij hoge, neogotische kruisbasiliek met kooromgang, kapellenkrans en een opvallende spitse toren met polygonale torentjes op de vier hoeken. Dit ziet men vaker terug bij kerken uit die tijd. Onder andere bij de Dom van Aken, maar ook dichterbij: in de Heilige Maria Presentatiekerk te Asten en de Sint-Leonarduskerk in Beek en Donk.

De kerk is volkomen symmetrisch van opzet, wat u vanaf het goed onderhouden kerkhof nog het best kunt ervaren. Men ziet daar ook duidelijk de aan de achterkant van de kerk vijf volkomen evenwichtige aanbouwen, allemaal met

eenzelfde tentdak. Boven de hoofdingang die aan de Dorpsstraat ligt, zien we een reliëf in een timpaan waarop twee knielende engelen met een wapenschild en een zegenkrans in de handen. Op het schild een reliëf met het portret van de pastoor Kuijpers (pastoor van 1833-1873) van de Sint-Trudoparochie, die naar boven wijst. De tekst onder het reliëf spreekt voor zich. Aan weerszijden van het reliëf zien we twee levensgrote beelden de een van Petrus (rechts) en de ander van Paulus (Saulus).

In tegenstelling tot de misschien wat meer ingetogen uitvoering in baksteen van het exterieur is het interieur van een geheel andere orde. Daar is het overweldigend rijk gebruik van polychromie

in baksteen zichtbaar met daarbij een veelvoud aan motieven. Verder hardsteen in de geprofileerde pijlers met colonetten (zuilvormige kleine kolommen), en meerdere stergewelven. Ook de oorspronkelijke neogotische inventaris van deze kerk is nagenoeg in zijn geheel bewaard gebleven met altaren in zandsteen en marmer, de eikenhouten preekstoel, die dateert uit 1887 en is ontworpen door beeldhouwer J. van der Mark. In de preekstoel onderscheiden we acht beelden en vijf reliëfs die tussen de beelden zijn verwerkt.

Aan de pilaren van de kerk bevinden zich in totaal tien beelden van heiligen

in steen, allemaal onder een baldakijn (troonhemel). Een daarvan is het beeld van de heilige Trudo de beschermheilige van deze kerk. Deze leefde rond 650 en is stichter en patroon van de Belgische stad Sint-Truiden die naar hem vernoemd is. Hij stichtte daar een klooster wat in de afbeelding van het beeld terug te vinden is. Er worden heel wat wonderen aan deze heilige toegeschreven.

Vanaf het altaar omhoog kijkend ziet men boven de ingang van de kerk de koorbalustrade, eveneens van de hand van J. van der Mark. Hij maakte deze in 1887. Kijkend naar de balustrade

De preekstoel van de Trudokerk.

Foto: Job van Nes

zien we links de afbeelding van de heilige Ambrosius, patroonheilige van de bijenhouders. Het zoete honingdrankje “ambrozijn” is ook naar deze heilige vernoemd. In het midden een reliëf van Sint Cecilia (een Romeinse martelares). Ze is de patrones van muziek, instrumentenmakers en zangers. Zangkoren vieren elk jaar op 22 november haar naamdag. Rechts op de balustrade zien wij een afbeelding van Gregorius de Grote, de 64^e paus van 590-604. Hij heeft in zijn tijd grote invloed gehad op de ontwikkelingen binnen de kerk in die dagen. Hij is de beschermheilige voor musici, koorzangers, geleerden, leraren en steenhouwers. De kerkzang die we nog uit het verleden kennen en dat altijd zo prachtig klonk, het Gregoriaans, is naar hem vernoemd.

Als we boven de balustrade uitkijken, zien we in het oksaal (orgelgalerij) één van de in totaal achttien gebrandschilderde ramen van de kerk. In dit raam zijn de beeltenissen van David en Cecilia (voorkeur spelling) die met het orgel in haar hand is afgebeeld. Het gaat te ver om hier alle achttien glas-in-loodramen van deze kerk apart te gaan beschrijven. U kunt deze beter zelf op een mooie zondag gaan bekijken. Ze dragen in grote mate bij aan de bijzondere uitstraling die deze Stiphoutse kerk heeft. De ramen zijn vervaardigd door twee verschillende ateliers: Champigneulle in Parijs en Stalins en Janssens uit Antwerpen. Kenners onderkennen in sommige uitvoeringen wel degelijk een groot verschil in kwaliteit. Wel bijzonder is om te vermelden dat de gebrandschilderde ramen achter en boven het hoofdaltaar de visualisering in drie delen van het mirakel van Stiphout uitbeelden. «

Bronnen:

- 100 jaar St. Lucia Mierlo-Hout
- Uit de geschiedenis van Mierlo door Jac. Heeren
- Eigen parochie op 't Hout en De prachtige Luciakerk door Marinus vd Elsen
- Land vd Peel
- Reliwiki en Wikipedia
- Rijksmonumentenregister
- Wierook, wijwater & worstenbrood
- Bijlagen in de Loop vd Damiaanparochie
- Boekje: Het interieur vd St. Trudokerk

Hendrik Jacobus den Tulder

(1819-1903). Ook wel bekend als Henri van Tulder of Henri Jacques van Tulder. Hij was een Nederlands architect die ook als stedenbouwkundige actief is geweest. Hij was een pionier van de neogotiek en bouwde in deze stijl een groot aantal kerkgebouwen met name in Noord-Brabant. Over zijn opleiding is weinig met zekerheid te vertellen. Waarschijnlijk studeerde hij begin van de jaren '40 net als zijn tijdgenoot Pierre Cuypers aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen. Van 1844 tot 1846 werkte hij in Brussel op het bureau van Jean-Pierre Cluysenaar. In 1848 vestigde hij zich in zijn geboorteplaats Tilburg, waar hij een belangrijke rol ging spelen in de transformatie van de daar grotendeels agrarische gemeenschap naar een industriestad. Twee jaar eerder had hij voor Tilburg een nieuw neoclassicistisch stadhuis ontworpen. In 1852 bouwde hij daar ook de Korvelse kerk en in datzelfde jaar vergrootte hij de kerk van Gemert in een neogotische stijl, een stijl die zijn handelsmerk zou worden. In totaal bouwde hij 26 kerken. Een daarvan staat dus nog steeds in Stiphout. Ook de Sint-Luciakerk in Mierlo is van deze architect en het oude gemeentehuis van Aarle-Rixtel. In 1889 verhuisde Van Tulder van Tilburg naar Laken bij Brussel. Uit die periode is slechts één werk bekend, een villa te Overboelare bij Geraardsbergen uit 1893.

Helmonders in dienst van de VOC

door Jolanda Bakker

Veel documenten van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (1602-1795) worden bewaard in het Nationaal Archief in Den Haag en bevatten een schat aan informatie over de Nederlandse koloniale geschiedenis. Een vraag komt naar voren: hoeveel Helmonders zouden zich hebben aangemeld als matroos of soldaat op een 16^e eeuwse VOC-schip? Het antwoord op de vraag zal u verrassen. Het waren er negentien en slechts vier Helmonders zagen hun vaderland weer terug.

De Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) was in de 17^e en 18^e eeuw een van de grootste handels- en scheepvaartondernemingen ter wereld. De organisatie stuurde gedurende twee eeuwen 4700 schepen richting Azië en had meer dan een miljoen mensen in dienst en kan vergeleken worden met de huidige multinationals.

Geschiedenis

De Lage Landen behoorden omstreeks 1482 tot de Habsburgse Nederlanden of de Spaanse Nederlanden. In reactie op de strenge heerschappij en de vervolging van protestanten brak er een opstand uit tegen de Spaanse koning Philips II. Uiteindelijk leidde de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) tot onafhankelijkheid in het noorden en werd de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden opgericht. De Zuidelijke Nederlanden, waartoe het huidige België en Luxemburg behoorden, bleef trouw

aan de Spaanse koning. Helmond lag in het gebied van de Republiek.

Omdat de handel in specerijen in die tijd voor een groot deel in Portugese handen was, richtten negen Amsterdamse kooplieden in 1595 een bedrijf op om deze monopolistische positie te doorbreken. Deze onderneming kreeg de naam 'Compagnie van Verre'. Er ontstonden nu verschillende andere 'voorcompagnieën', die elkaar beconcurrerden. Het landsbestuur stond achter één grote kapitaalcrachtige verenigde compagnie, die militair en economisch sterk in haar schoenen stond. Zo kwam in 1602 de 'Verenigde Oostindische Compagnie' tot stand. Voor de oprichting van de VOC was een bedrag van 6.424.588 gulden begroot, ingelegd door aandeelhouders, die naar rato dividend kregen uitgekeerd uit de winst van de retourladingen. Deze aandeelhouders kwamen uit alle lagen van de bevolking en de minimuminleg

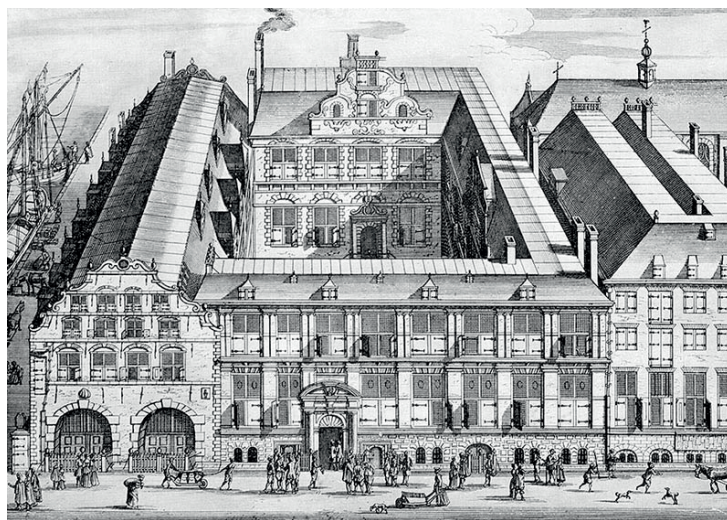
was 3.000 gulden. Naast de uitgifte van aandelen schreef de VOC ook leningen uit om het bedrijf te financieren.

De Staten-Generaal verleende een octrooi aan de VOC om te onderhandelen met overheden in Azië, nederzettingen te stichten, forten te bouwen, recht te spreken, militairen in dienst te nemen, burgers te huwen en, indien nodig, oorlog te voeren. De VOC opereerde in feite als soevereine (onafhankelijke) staat in Azië. Er werd niet alleen in specerijen gehandeld, maar ook in amfoien (opium), textiel, koffie, thee en porselein. Deze werden niet alleen naar Nederland vervoerd, maar ook verhandeld in de VOC-handelsgebieden.

Het centrale bestuur van de VOC werd gevormd door 'De Heren XVII'. Dit waren zeventien bewindhebbers, die naar rato de zes regionale Kamers vertegenwoordigden. Deze Kamers van de VOC waren gevestigd in Amsterdam, Zeeland (Middelburg), Delft, Rotterdam, Hoorn en Enkhuizen.

Helmonders

Negentien personen afkomstig uit 'Helmond in de Meijerij van Den Bosch' hebben zich tussen 1641 en 1795 aangemeld bij de VOC. Ook de omliggende dorpen ontsnapten niet aan de aantrekkingskracht van de verenigde compagnie. Uit Bakel vertrokken negen personen en vanuit Mierlo, Deurne en Asten meldden zich per dorp zes personen aan. Meestal waren het zonen tussen de 18 en 25 jaar uit meestal arme protestantse gezinnen. Zij hoorden verhalen over de VOC-reizen, rijkdom en de avontuurlijke tochten naar onbekende exotische oorden. De verdiensten bij de VOC waren goed te noemen. Het salaris was ongeveer 9 gulden per maand voor een matroos oplopend tot 14 gulden voor een soldaat of handwerksman, aangevuld met allerlei extra premies. Beperkte privé-handel was toegestaan. Driemaal per jaar werden er wervingsdagen gehouden. In Amsterdam was dat bij het Oostindisch Huis aan de Oude Hoogstraat 24. De VOC Kamer Zeeland, gevestigd in het huis Biggekercke, was in

*Gravure van het Oostindisch Huis aan de Oude Hoogstraat 24 in Amsterdam.
Afbeelding: Wikipedia*

Middelburg gelegen aan de Rotterdamse Kaai. Helaas ging dit laatste complex in 1940 verloren.

Met een beter bestaan in het vooruitzicht gingen Helmonders op weg naar Amsterdam of Middelburg. In de stad werden zij aangesproken door 'zielverkopers'. Deze ronselaars beloofden hun nietsvermoedende slachtoffers een contract bij de VOC en brachten hen onder in een logement, waar zij hun verblijf 'op de pof' bekostigden. Eenmaal aangenomen bij de VOC kreeg de nieuwe VOC-dienaar twee maanden gage in de hand en werd een schuldbrief van 150 gulden getekend ten gunste van de logementhouder. In de meeste gevallen verkocht de uitbater deze schuldbrief tegen eenderde van de nominale waarde aan een 'transportverkoper'. In het scheepssoldijboek van het schip Oudenaarde staat Claas Janssen uit Helmond vermeld. Hij kreeg 18 gulden

gage vooruit en de schuldbrief werd gesteld op Simon Rijnders. Hij kocht kisten en 'aangemaakte woollen kleeren voor een pack'. Van corporaal Abraham van der Berg nam hij goederen over. Claas ging met een schuld van 182 gulden aan boord, terwijl hij maar 9 gulden per maand verdiende. De reis naar Batavia duurde gemiddeld acht maanden.

VOC-schepen

De meeste schepen werden gebouwd op de werven van Amsterdam en Middelburg. De werven van Rotterdam, Delft, Enkhuizen en Hoorn bouwden gemiddeld één schip per jaar. De schepen gingen zo'n vijftien jaar mee. Andere, kleinere, gebruikte schepen waren bijvoorbeeld de hoeker, het jacht, de fluit, de pinas en het galjoot. Deze waren goedkoper in bouw en onderhoud en waren uiterst geschikt voor het vervoer van bulkgoederen. Aan boord: kisten goud en zilver voor de handel,

VOC-werf in Middelburg. Afbeelding: Wikipedia

250	In't Schip Oudenaarde № 1717	
	Claas Janssen v. Helmont Schout Debet	
Junij 22	Aan d'Ed. Compagnie voor 2 maanden Cognac op p ^{er} mt	253 1/2 10
De	Aan d'Ed. Compagnie voor Schuldig aan d'Gnien Rynders	253 1/2 150
De	Aan litten voor een lirt	254 1/2 4 3
octobr 27	Aan gemaakte Wollen Ruyven voor een Paet	255 1/2 4 12
Decemb 3	Aan Abraham van den Berg Corporaal voor gemynt goet	156 1/2 5 10
	Summa	102 1/2

Fragment uit het soldijboek van het schip Oudenaarde waarin de verdiensten van Claas Janssen staan vermeld. Bron: Nationaal Archief

Leidse en Haarlemse textiel, Franse en Duitse wijnen en bouwmaterialen voor de compagnie.

De schepen voeren in konvooi heen en terug naar de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. De bemanning van de grotere schepen bestond ongeveer uit 200 tot 300 personen. Bij de kleinere schepen gemiddeld 130 tot 175.

Vertrek

Vanaf Amsterdam zeilde het schip leeg naar de Rede van Texel en ging voor de kust van het dorp Oudeschild voor anker. De plek was beschut en bood voldoende diepte voor de schepen om te wachten op de juiste wind. Alle voorraden werden daar aan boord gebracht. Het water op Texel was ijzerhoudend en langer houdbaar. Het werd geschept

Het spiegelretourschip was een driemaster met een lengte van 40 tot 51 meter en een breedte van ca. 10 meter. De gemiddelde bouwtijd was 5 tot 8 maanden en de bouwkosten bedroegen zo'n 90.000 tot 110.000 gulden. Het laadvermogen was gemiddeld achthonderd ton. Hiernaast afgebeeld is een replica van de Batavia.

Afbeelding: Wikipedia

De rede van Texel geschilderd door Johan Reydon. Afbeelding: Museum Kaap Skil, Texel

uit de 'weesputten' bij de Hoge Berg. Per schip bracht men ongeveer 100.000 liter aan boord in vaten (leggers) van 663 liter of in vaten (kardelen) van 150 liter. Een schip met driehonderd opvarenden nam ongeveer zo'n 15.000 kilo vlees, 25.000 kilo brood en 5.000 kilo erwten mee. Op de dag van vertrek wees een loods het schip de weg door het Marsdiep naar de Noordzee.

De Rede van Goeree (Goedereede) en de Rede van (Fort) Rammekens in Zeeland waren eveneens belangrijke vertrekplaatsen voor de VOC-schepen. Oorspronkelijk werd Rammekens ook wel Zeeburg genoemd en komt onder deze naam voor in de soldijboeken. De Oost-Indiëvaarders zeilden vanaf de redes naar open zee en zetten koers naar het Kanaal en via de Portugese kust en de Kaapverdische Eilanden bereikten zij na drie of vier maanden Kaap de Goede Hoop. Winden en zeestromen bepaalden hierbij de precieze route. Om afwijkingen

te voorkomen, tekenden de VOC op hun zeekaarten twee evenwijdige lijnen, waartussen hun schepen moesten varen. Deze vaarroute werd ook wel het 'karrespoor' of de 'wagenweg' genoemd.

Francis Claasz, afkomstig uit Helmond, nam op 12 januari 1752 dienst als soldaat en vertrok vanaf Texel met het grote spiegelretourschip Admiraal de Ruyter. Hij stierf al na acht dagen en kreeg een zeemansgraf. In het soldijboek staat dat hij 'zonder testament of goederen na te laten' is overleden.

Het leven aan boord

Er was een groot verschil tussen het leven voor de mast en het leven daaronder. Vóór de mast leefden de hoge heren, zoals de kapitein, opperstuurman, de chirurgijn en de gasten, die aan boord waren. Deze passagiers, meestal kooplieden, woonden in kleine comfortabele hutten met het noodzakelijke meubilair en er werden redelijk goede maal-

tijden geserveerd. Soms was er op het achterdek een groentetuintje of liepen er wat schapen, varkens of kippen rond zodat men vers voedsel had. De hogere rangen aan boord hadden eveneens te maken met bederf, tekorten en ziekten, maar hun kansen om de reis te overleven lagen wel een stuk hoger.

Onder de mast was het leven compleet anders voor zeelieden en soldaten. Zij leefden op het overloopdek tussen plunjekisten en hangmatten, kanonnen en handelsgoederen. Door het lage plafond moesten zij zich voorovergebogen door het ruim verplaatsen. Zij sliepen op een strozak met een haren deken of in een hangmat. De dagelijkse werkzaamheden van de zeelieden was het bedienen van de zeilen en pompen en zij verrichtten ook allerlei reparaties. Elke dag moesten zij 'schoonschip' maken. De soldaten werden niet actief ingezet, maar moesten wel bijspringen en wachtlopen.

Naarmate de reis langer duurde werden de omstandigheden op het dichtbevolkte onderdek steeds slechter. De vieze geur van het kielwater onderin het schip was altijd aanwezig en vermengde zich met andere onaangename luchtjes. Als de stank in het ruim ondraaglijk werd en er veel zieken waren, ging men in het ruim over tot het sprenkelen van azijn of het branden van buskruit met jeneverbessen. Het sterftecijfer was bijzonder hoog onder andere door de uitbraak van besmettelijke ziekten en scheurbuik, veroorzaakt door het gebrek aan vitamine C.

Vaten met vlees zaten vaak vol met maden en water moest gezeefd worden.

Het eten voor de zeelieden en soldaten was een standaardmenu. De bemanning at driemaal daags met zeven personen uit één pot of schaal. Het ontbijt bestond uit gort met pruimen. Het warme middagmaal was een combinatie van rijst (indien voorradig), erwten of bonen met gepekeld vlees of stokvis. In de avond at men de restjes. Per dag kreeg men 'een mutsje' (15 cl. wijn) of een liter slap bier.

Huijbert van den Burggraaf van Helmont 'soldaat niet permanent' werd op luttele dagen varen van Kaap de Goede Hoop ziek. Op 25 augustus 1722 bereikte zijn schip (Ketel) de rede van Kaap de Goede Hoop. Hij werd aan land gebracht en verpleegd in het hospitaal van het fort. Daar stierf hij op 27 augustus 1722. Van zijn soldij werd 3 gulden voor een doodskest afgetrokken.

Gravure van de bootsgezel.
Afbeelding: Wikipedia

Helmonders in dienst van de VOC

Naam	Beroep	In dienst VOC	Reis	Uitgevaren met schip	Overleden	Notitie
Adriaen JANSEN	Kwartier-meester	16-09-1641	Texel-Batavia V Kaap 25-01-1642	Nassau	Op schip 29-03-1642	Tussen Kaap en Batavia overl.
Jan THEUNISSE	Matroos Boots-gezel	21-12-1700	Wielingen-Batavia Batavia-Goeree	Sirjansland Westland		Terug in Goeree 13-08-1709, geeft jaarlijks geld aan vader
Gerrit van TENNECOM	Matroos	13-10-1704	Texel- Batavia	Neptunus	Azië 15-11-1705	Dient 13 mnd.
Claas JANSSEN	Soldaat	22-06-1717	Texel- Batavia	Oudenaarde	Azië 07-01-1719	Dient aantal jaren
Huijbert van den BURGGRAAF	Soldaat	07-05-1722	Goeree-Batavia A Kaap 25-08-1722	Ketel	Kaap de Goede Hoop 27-08-1722	Overleden in het Compagnie hospitaal
Arnoldus SMITS	Matroos Boots-gezel	11-11-1729 03-01-1731	Texel-China (Kanton) China- Texel	Duifje Duifje		Terug in Texel 27-07-1731 met f 114
Dirk KELS	Jong Matroos	13-05-1730	Rammekens-Batavia Batavia-Rammekens	Klarabeek Hillegonda		Terug in Rammekens 15-07-1732 met schuld
Jan Hendrik van den HEUWEL	Soldaat	22-01-1734	Texel-Ceylon (Colombo) Ceylon- Texel	Stadwijk # Diemermeer		Terug in Texel 10-07-1740 met f 349
Crijn van DEURSEN	Soldaat	16-10-1734	Texel- Batavia	Petronella Alida	Azië 30-06-1740	Dient aantal jaren
Arnoldus van LIEM	Roer-sloten-maker	22-11-1734	Goeree-Batavia	Hofvliet (fluitschip)	Azië 04-01-1736	Dient aantal jaren
Jan van HANDE	Jong matroos	02-01-1741	Texel-Batavia	Zorgwijk	Azië 28-09-1743	Dient aantal jaren
Dirk de WITT	Soldaat	07-01-1747	Texel-Ceylon V Kaap 21-07-1747	Hogersmilde	Kaap Goede H. 22-07-1747	Overleden in hospitaal Simonstad
Jan BLANKEN BROEK	Soldaat	12-04-1751	Goeree-Batavia	Schakenbos	Azië 26-12-1752	Dient 19 mnd. bij VOC
Cornelis STIPHOUT	Soldaat	28-04-1751	Texel-Batavia	Eendracht	India 16-01-1752 Chochin	Dient 6 mnd. bij VOC
Francis CLAASZ	Soldaat	12-01-1752	Texel-Batavia	Admiraal de Ruyter	Op zee 20-01-1752	Acht dagen na vertrek overl.
Christiaan GEURS	Soldaat	07-05-1758	Texel-Batavia	Luxemburg	Azië 24-10-1774	Dient 16 jaren bij VOC
Arnoldus EIJNOUDS	Soldaat	05-04-1762	Goeree-Batavia	Bleiswijk #	Azië 31-12-1766	Dient aantal jaren
François van MIERLO	Soldaat	20-11-1764	Rammekens-Ceylon V Kaap 14-04-1765	Westerveld #	Kaap de Goede H. 15-05-1765	Overleden in Compagnie hospitaal
Jan TIJSE	Soldaat	16-06-1790	Goeree-Batavia	Gerechtigheid	Azië 31-08-1793	Dient aantal jaren

Legenda: # spiegelretourschip A = Aankomst V = Vertrek

'Wielingen' verwijst naar een stelsel van geulen in de Westerschelde bij Vlissingen.

VOC-soldaten krijgen een opleiding in Batavia en tekenen voor een periode van vijf jaar, excl. gezeis.

199.

In t Schip Westerveld

François van Mierlo van beloonde den 10^{den} mei 1765

den 20 ^{den} july	a d'Elzenvij	op 2 ^{de} gage	19	18	—
—	8 ^{de}	Schuld aan f. goud	—	150	—
—	8 ^{de}	Kisten	1	3	15
—	8 ^{de}	hangmatten	1	3	—
—	8 ^{de}	cutelakken	1	2	0
—	8 ^{de}	dekens	1	3	12
—	8 ^{de}	voeten	1	4	10
den 10 ^{den} apr	schepen	1	—	2	—
				10	15

Fragment uit het soldijboek van het schip Westerveld waarin de verdiensten van François van Mierlo staan vermeld. Bron: Nationaal Archief

Ook het schip van Dirk de Witt kwam op 20 juli 1747 in Kaap de Goede Hoop aan. In het soldijboek staat 'dat hij in het hospitaal aan de Caap te Simonstad in dispositie is gebleven' en dat hij op '22 july zonder testament of goederen na te laten is overleden'. Eenzelfde lot was ook François van Mierlo beschoren. Hij stierf eveneens op 15 mei 1765 in het Compagnie-hospitaal.

Kaap de Goede Hoop

In 1652 werd aan opperkoopman Jan van Riebeeck (1619-1677) de opdracht gegeven om bij Kaap de Goede Hoop een reparatie- en verversingsstation in te richten. Van Riebeeck arriveerde met drie Oost-Indiëvaarders en twee jachten bij Kaap de Goede Hoop. Er verrees een vierkant houten fort, dat en in de periode 1666-1674 vervangen

Kaap de Goede Hoop geschilderd door Robert Sayer in 1754. Afbeelding:Wikipedia

werd door een stenen fort met de naam 'De Goede Hoop'. Op de uit- en thuisreis moesten de VOC-schepen daar verplicht aanleggen. De Kaap was de enige permanente vestiging van de VOC, die niet als handelspost fungeerde. De bewindhebbers wilden het aantal doden op de schepen zoveel mogelijk terugdringen. Er werden moestuinen aangelegd en er werd een klein hospitaal ingericht. Het was vooral aan het heilzame klimaat en het verse voedsel te danken dat zieken hier konden genezen. Vanaf Kaap de Goede Hoop werd na 1617 verplicht de Brouweroute gebruikt, genoemd naar de ontdekkingsreiziger en bewindvoerder van de VOC, Hendrik Brouwer. Bij de eilanden Île Amsterdam of Île Saint Paul (tussen Zuid Afrika en Australië) was het zaak om van richting te veranderen en noordwaarts te varen om zo bij het eiland Java uit te komen.

Java

De stad Batavia is gesticht door Jan Pieterszoon Coen (1587-1629). Hij was gouverneur-generaal van de VOC en heeft in 1619 de stad Batavia gebouwd naast het bestaande fort Jayakarta,

Muntje en azijnkruik met het typische VOC-merk. Foto: Particuliere collectie

nadat hij de oude stad had veroverd en verwoest. De oorspronkelijke naam was Sunda Kelapa en lag aan de riviermonding van de Ciliwung. In 1527 viel de stad in islamitische handen en kreeg de stad een andere naam: Jayakarta, wat stad van de overwinning betekent.

De stad telde in 1627 een paar duizend inwoners en had een schaakbordachtig stratenpatroon en Hollands aandoende grachten. De Hollandse huizen waren aan de Indische omstandigheden aangepast met overhangende dakranden als bescherming tegen de zon. Het kasteel van Batavia met vier bastions lag langs de rivier de Ciliwang en moest de haven en de ommuurde stad ten zuiden ervan beschermen. Binnen het kasteel bevonden zich de bestuursgebouwen, een gevangenis, pakhuizen, werkplaatsen en woonhuizen voor het personeel van de VOC en een deel van de legermacht en natuurlijk het onderkomen van de gouverneur-generaal zelf. De soldaten, die in Batavia gestationeerd waren, kregen te maken met tropische ziektes. Vooral malaria stak herhaaldelijk de kop op, omdat vóór de kust van Batavia visvijvers waren aangelegd, die ideale leefomstandigheden boden voor de malariamuskiet.

Christiaan Geurs kwam op 7 mei 1758 als soldaat in dienst bij de VOC. Hij bleef 16 jaar in Oost-Indië en keerde niet terug naar Nederland. Hij diende onder andere op het Moluks eiland Ternate en stierf in 1774 zonder nalaten-schap. Waarschijnlijk had hij een inlands gezin, want de achternaam 'Geurs' komt voor in Indische stambomen.

Einde van de VOC

Door de toegenomen concurrentie van buitenlandse compagnieën verloor de

Gezicht op Batavia door Robert Sayer in 1754. De stad had een schaakbordachtig stratenpatroon en Hollands aandoende grachten. Bron: Public Domein

VOC haar monopolie op de handel in Azië en raakte de onderneming in ernstige financiële problemen. Spectaculaire winsten werden niet meer gemaakt. Door de Engels-Nederlandse oorlog van 1780 tot 1784 lag de handel ook nog eens stil. In 1795 werd de VOC genationaliseerd door de Bataafse Republiek en in 1799 hield zij officieel op te bestaan.

Onderzoek

In het archief van de VOC kan men zoeken op woonplaats, welke op verschillende manieren geschreven kan worden. Alle betrokkenen, genoemd in dit verhaal, zijn afkomstig uit Helmond. Dat wil niet zeggen dat zij in Helmond geboren zijn. In Doop-, Trouw- en Begraafboeken, dus in de periode vóór 1811, kan men zoeken op plaats en jaartal. De naam Crijn (Quirinius) van Deursen/Crijnen van Deursen komt voor in de Helmondse DTB-boeken. De Duitse achternaam Kels duikt op in Asten, Someren, Deurne en Helmond. Ook woonde er rond 1711 een familie Kels bij

het dorp Ritthem bij Fort Rammekens, waarvan zonen bij de VOC dienden en dit was mogelijk familie.

Alle Helmonders gingen aan boord met een schuld die zo hoog was dat ze die in feite nooit konden afbetalen. In Batavia aangekomen vielen zij in dezelfde fuik en gingen wederom schulden aan. Zij werden dus een soort schuldslaaf van de VOC. Drie Helmonders, die hun meerjarige dienstbetrekking overleefden, brachten na aftrek van schulden een klein bedrag mee naar huis. Met uitzondering van Dirk Kels. Bij terugkomst in Rammekens had hij nog een schuld openstaan van 150 gulden en moest hij bij zijn ordonnans nog 3,46 gulden lenen om thuis te komen. «

Bronnen

- www.vocsite.nl
- www.zeeuwsarchief.nl
- www.nationaalarchief.nl, zoek VOC opvarenden
- nl.wikipedia.org
- De avonturen van een VOC-soldaat, het dagboek van Cornelis Van der Haeghe. De Linschouten-Vereeniging, 1994

Helmondse voetbal- geschiedenis is geen braakliggend terrein

door Jan-Willem van den Enden

Helmond kent een rijke voetbalgeschiedenis met vele amateurverenigingen en drie professionele clubs: HVV en Helmondia, in de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw, en Helmond Sport, dat in 1967 de licentie overnam van Helmondia '55. Stadion De Braak, de accommodatie van Helmondia en Helmond Sport, speelde een belangrijke rol in deze geschiedenis. Begin 2025 is het oude stadion vervangen door een nieuw stadion. In deze beschouwing speciale aandacht voor stadion De Braak en haar bewoners.

Nadat in de tweede helft van de 19de eeuw het voetbal overgewaaid was van Engeland naar Nederland, werd in 1895-1896 de eerste voetbalclub in Helmond opgericht: Trap Door. Voetbal was in die beginjaren een elitesport. Op de Markt werden afspraken gemaakt. Veldjes waren overal te vinden en met een paar stenen, paaltjes of jassen kon je een doel markeren. In 1899 werd HVV (Helmondse Voetbal Vereniging) opgericht, aanvankelijk onder de naam Helmondia. In 1904 verdween deze naam, maar in 1916 keerde de naam terug toen jongens uit de omgeving van de Heistraat en de Bindersestraat een straatclubje oprichtten. Ze voetbalden op De Drietip. Willem Essers werd unaniem gekozen tot voorzitter, omdat er voor

zijn huis een lantaarnpaal stond en er 's avonds vergaderd kon worden. Er werd besloten het speelveld te verplaatsen naar een stuk heidegrond op Scheepstal. Een diepe sloot op 'Schipsel' fungeerde als kleedkamer. Toen ze een jager uitlachten die tevergeefs een vos achterna zat, was het afgelopen met de pret. De jager was de eigenaar van de grond en nam zoete wraak. De jongens moesten verkassen naar een veld bij het Speulheuske vlakbij de huidige Vondellaan.

Rond 1925 was Helmondia al een behoorlijke club, speelde in de Rooms-Katholieke Federatie en had inmiddels aan de Bakelsedijk een terreintje. Ook MULO voetbalde daar. Dit gebied, aan de rand van Helmond, werd

'd'n Voetbaldijk' genoemd. De voetballers in de kleuren zwart en wit speelden op halfhoge schoenen met stalen neuzen en op klompen en werden de 'Club van de klomp en de schoen' genoemd.

Helmondia was een noodlijdende club en speelde niet altijd competitie. In 1932 draaiden ze weer mee in competitieverband en was garenfabrikant Ben Claus gekozen tot voorzitter. Er werd een trainer aangesteld en vaste trainingen afgesproken. In 1934 legden leden op eigen kosten eigenhandig een nieuw veld aan en werden de clubkleuren rood-zwart. De nieuwe aanpak werkte. In seizoen 1935-1936 werd Helmondia kampioen in de derde klasse. Het was toch een goed jaar voor het Helmonds voetbal. HVV speelde in op 23 juni 1935 de bekerfinale tegen Feijenoord in de Rotterdamse Kuip, maar verloor met 5-2 van de Rotterdamse tegenstander. Doelpunten Feyenoord: Puck van Heel (2), Leen Vente (2)

en Piet Keesman (1). Doelpunten HVV: Janus van der Gijp en Piet Strijbosch. Ook Helmondia boerde goed. Op 11 augustus 1946 werd de eerste klasse bereikt.

Als trotse eerste klasser nam Helmondia in 1949 het nieuwe stadion in gebruik. De Helmondse Courant schreef maandag 25 april 1949 het volgende over de opening van het stadion van Helmondia:

"Zaterdagmiddag 23 april 1949 rond half zes vraagt de voorzitter van Helmondia Toon Melters de erevoorzitter Ben Claus de gedenksteen in het midden van de tribune te plaatsen. Nadat dit gebeurd is, haast een metselaar zich om de steen als een blijvende herinnering stevig aan te brengen. Daarna spreekt voorzitter Toon Melters. Hij heet alle genodigden van harte welkom, dankt het Helmonds gemeentebestuur voor de vlotheid waarmee de bouwvergunning verleend is en bedankt HVV, Kolping en MULO

Helmondse voetbalclub 'Trap Door'. Foto gemaakt tijdens een bal in 1896. Voetbal was destijds nog een elitesport. Foto: Emrik & Binger, collectie RHCE

voor de felicitaties. Na hem neemt burgemeester Moons het woord, die onder andere wijst op de eendracht en samenwerking. Twee eigenschappen die Helmondia groot hebben gemaakt. Hij besluit met de wens, dat bij Helmondia zo spoedig mogelijk de kampioensvlag in top mag hijsen. Vervolgens knipt burgemeester Moons het lint door en is de tribune officieel geopend."

Om zes uur wordt de aftrap verricht van de openingswedstrijd Helmondia - FC Turnhout. Hoewel keeper Toon van de Reek een prima wedstrijd speelt, kan hij niet voorkomen dat de Belgen met een 0-1 overwinning naar huis terugkeren. Toch zal het een memorabel voetbalweekend worden. Het Nederlands elftal, dat toen nog uit amateurs bestond, met mannen als Faas Wilkens en Abe Lenstra, verslaat een dag later het

veel sterker geachte nationale Franse profelftal. Vooral de 19-jarige debutant Timmermans uit Den Haag valt met drie goals op. Uiteindelijk verlaten de Fransen met gebogen hoofd en met een 4-1 nederlaag het veld. De geboorte van stadion De Braak wordt gevierd in een glansrijk voetbalweekend. Het is de bekroning na een lange zwerftocht naar een gedegen, vaste voetballocatie door Helmond. De zwerftocht die in 1916 begon.

Ook voetballend was het een topjaar. Helmondia speelde op 11 juni 1949 de bekerfinale tegen Quick Nijmegen, nadat ze in de halve finale Feyenoord hadden verslagen. Helaas voor Helmondia ging Quick Nijmegen er met de beker vandoor. Twee jaar later kon de eerste klasse niet meer veilig gesteld worden en degradeerde Helmondia in 1951 naar de tweede klasse.

Helmondia '55 1^e divisie B 1958/1959 Staande: A. Jetten, A. Hofman, V. Jetten en H. Kornuyt. Midden: H. v. Berlo en H. Duda. Knielend: M. Driessen, A. Dijsselbloem, H. Honings, B. Claus en P. Merkx. Foto: collectie Esso

In gloedvolle bewoordingen sprak deken Van Haaren zijn tevredenheid uit over het samengaan van Kolping SDW en Helmondia in 1955. Zittend achter de tafel v.l.n.r.: B. v.d. Lande, Ruud Raymakers Jr., burgemeester Sweens en Stan van Asten. Foto collectie RHCe

Midden jaren vijftig klopte betaald voetbal stevig op de deur. Ook Helmond had interesse en wilde niet achterblijven. De commissie Pannekoek besprak de situatie met de vier grote Helmondse clubs: Helmondia, HVV Helmond, MULO en Kolping SDW. Er zou één sterke club moeten komen. Het werd een moeilijk verhaal. Er speelden te veel sentimenten. MULO haakte af, HVV wilde alleen het avontuur aangaan en Kolping SDW en Helmondia besloten samen betaald voetbal te gaan spelen. Helmondia koos de nieuwe naam Helmondia '55 en Kolping SDW bracht de eigen clubkleuren in: rood en wit. Betaald voetbal stelde in die jaren niet zoveel voor. Het waren meestal vergoedingen voor trainingen en wedstrijdpremies. HVV haakte na zeven jaar betaald voetbal in 1962 af. Helmondia '55 en HVV bespraken een eventuele fusie. Helmondia '55 was voor, maar HVV wees de fusie af.

In 1967 hield ook het betaalde avontuur voor Helmondia '55 op. Helmondia '55 ging terug naar de amateurs en de stichting Helmond Sport nam de proflicentie over. Meteen al het eerste jaar boekte Helmond Sport succes. Ze promoveerden van de Tweede Divisie naar de Eerste Divisie. Uit in Vlaardingen werd de promotie veiliggesteld. Wat volgde was een triomfante lijke rondrit door Helmond. Maar verder dan de Eerste Divisie kwam Helmond Sport niet. Totdat Piet van Lier begin jaren '80 in beeld kwam. Piet van Lier: "Ik was directeur van Astenhof, een kippenbedrijf met 4000 man personeel en was voorzitter van de plaatselijke voetbalvereniging NWC. Toen Helmond Sport mij polste om voorzitter te worden, reed ik op een donderdagmiddag naar Helmond, niet wetende waar De Braak lag. Uiteindelijk aangekomen zag ik dat de kas maar 165 gulden telde, terwijl

Fanatieke supporters in vak O van het oude stadion. Foto: Hans van den Berkmortel

grote amateurclubs in de regio soms een half miljoen hadden. De eerste keer dat ik naar een thuiswedstrijd ging kijken, waren er 305 toeschouwers, terwijl er bij NWC tegen bijvoorbeeld Heusden 2000 kwamen. Ik had me het betaald voetbal anders voorgesteld”, vertelt Piet met een glimlach van oor tot oor. “Burgemeester Geukers sprak me aan en brak een lans voor Helmond Sport. Ik ga een uitdaging niet uit de weg en begon op mijn manier aan het Helmond Sport-project.”

Piet van Lier nam de uitdaging aan. Samen met manager Rien van Loon en trainer Jan Notermans werd de goede weg ingeslagen. Er braken gouden tijden aan voor Helmond Sport. In 1982 werd de Eredivisie bereikt waar de club het twee jaar volhield. Met als opvallend hoogtepunt de merkwaardige penalty op 5 december 1982 in Amsterdam van Johan Crujff, die

de bal zachtjes schuin naar voren schoot zodat Jesper Olsen de Helmond Sport keeper Otto Versfeld kon passeren. Jaren later vertelt Versfeld: “We hebben trouwens de penalty een keer overgedaan. Toen Crujff een keer in Helmond was om zijn sportkleding te promoten, hebben we de rollen omgedraaid. Crujff in de goal. Harry Lubse en ik namen de penalty.” Ook deze keer was het raak.

Crujff die op De Braak debuteerde in het betaald voetbal. Op 24 oktober 1964 speelde Ajax een vriendschappelijke wedstrijd op de Braak tegen Helmondia '55. Voor 4000 toeschouwers maakte Johan Crujff zijn officieus debuut. Drie weken later, op 15 november 1964 maakte Crujff, weer in een uitwedstrijd, zijn officieel debuut tegen het Groningse GVAV. Clubicoon Lambert Kreekels kon zich zijn debuut in Helmond nog

goed herinneren: "Ondanks zijn geringe lengte maakte hij grote indruk op mij. Een snotjongen die grote spelers zoals Wim Suurbier en Piet Keizer aanstuurde. Hij deelde de lakens uit op het veld en dat heeft hij heel zijn leven gedaan, zowel binnen als buiten het veld." Sinds die ene dag was Kreekels fan van de legendarische nummer 14. "Cruijff was weergaloos. Een echte leider."

In de vriendschappelijke wedstrijd tegen Helmondia '55 scoorde Johan Cruijff niet, Lambert Kreekels wel. Lambert Kreekels had overigens ook Ajacied kunnen zijn. Zoon Bertran

Kreekels over zijn in 2020 overleden vader: "Vader was bijna Ajacied geweest." Ajax-trainer Rinus Michels had destijds het talent Lambert Kreekels op de korrel. Helmondia, in die dagen nog een betaald voetbalorganisatie, speelde uit tegen Cambuur met Michels als aandachtig toeschouwer. Maar omdat de trainer niet over één nacht ijs wilde gaan, wilde hij Lambert nog eens bekijken. Ditmaal dichterbij in de buurt van Amsterdam: in Heemstede waar het toenmalige RCH speelde. In die wedstrijd kwam Lambert minder uit de verf, hij werd verdedigd door een talentvolle middenvelder. Michels verlegde zijn aandacht naar dat

Meer over de 'Braak'

Al in 1396 wordt de naam 'die Brake' genoemd in de Helmondse Protocollen. Het lag aan de doorgaande weg van Binderen naar Bakel. Het woord 'braak' is voor meerderlei uitleg vatbaar;

- Meestal wordt het geassocieerd met braakliggende grond om daarmee het akkerland vruchtbaarder en onkruidvrij te maken. Het zou ook verband houden met het woord 'breken' (ploegen).
- Ook zou het woord 'braak' kunnen samenhangen met het Keltische 'brag' of het Gallisch 'brogilus' dat moeras betekende en in de loop der tijd zijn overgegaan op de nabijgelegen akkers.
- Er kan tevens een verband liggen met het Duitse 'braike/breike', in Frankrijk 'braige/braigle', akkerland dat uitsluitend voorbehouden is aan een grondheer of aan de kerk, dus niet voor gemeenschappelijk gebruik. Het gaat hierbij om zeer goede grond, die de bezitter voor zich zelf benutte.

In het midden van de 18^e eeuw (maar waarschijnlijk eerder) stond er al een hoeve op de Braak. De kadastrale kaart van 1832 laat zien dat het dan inmiddels een buurtschap is, bestaande uit drie boerderijen. Ze zijn in de loop van de jaren zestig van de vorige eeuw verdwenen ten behoeve van de sporthal en gemeenschapshuis ConBrio. Dit laatste pand is ook nog een tijdlang het onderkomen geweest van de Heemkundekring Helmont.

De vervallen boerderij op de Braak van de familie Van Duijnhoven in 1963. Foto: T. van Mierlo, collectie RHCE

talent, dat later ten koste van Lambert een contract kreeg aangeboden. Wie dat talent was? Johan Neeskens, de man van de snoeiharde penalty's die Crujff later naar Barcelona volgde als Johan Segundo (Johan de Tweede).

Wat ook altijd op tv kwam als Helmond Sport thuis voetbalde, waren de schuurdaken van de Bakelsedijk waar mensen op een tuinstoeltje en wellicht met een kratje bier in de buurt gratis naar de wedstrijd konden kijken. Theo en José Telleman faciliteerden regelmatig voetbalsupporters die om diverse redenen niet welkom waren in het stadion. Soms kreeg de familie Telleman vreemde kostgangers op bezoek. Zoals bij de promotiewedstrijd Helmond Sport-Sparta op 15 mei 2013. José Telleman: "Opeens stonden er twee Sparta-fans voor de deur die vroegen of ze mochten kijken. Ze trokken hun portemonnee. Die jongens van Sparta keken zo zielig, dat ik over mijn hart streek en ze binnenliet. Ik vermoed trouwens dat ze ook stadionverboden hadden. Ze wilden alles inleveren: portemonnee, legitimatiebewijzen, noem maar op. Als ze maar konden kijken. En toen kwamen ook die twee Helmonders. Ik hield mijn hart vast. De Spartanen deden hun jas uit. Daaronder zat natuurlijk een shirtje van Sparta. Ik dacht, wat heb ik nu gedaan? Het moet wel sportief blijven, gaf ik ze duidelijk mee. Die Helmonders waren geen schatjes. Toen een televisiecamera op ze inzoomde, begonnen de telefoons te rinkelen. Daar wil ik ook staan, werd er verteld. Ik reageerde kordaat en wilde er niemand meer bij hebben. Gelukkig bleef het rustig. Toen Sparta had gewonnen, feliciteerden de Helmonders de Spartanen en hebben ze de jongens

naar het station gebracht. Ik wilde niet dat ze met hun Sparta-outfit door de stad liepen." Echtgenoot Theo Telleman: "Ik was chauffeur en zat in Oost-Duitsland bij een melkfabriek, 700 kilometer verderop. Ik had schoteltelevisie op de vrachtwagen, zette de tv aan en zag de Spartanen op het dak staan samen met die schatjes uit Helmond. Ik schrok me rot, maar gelukkig kwam alles goed."

Na de gloriejaren zakte Helmond Sport weer weg in de relatieve rust van de Eerste Divisie (tegenwoordig Keuken Kampioen Divisie) en dreigde door geldzorgen regelmatig het bestaansrecht te verliezen. Dat geldt altijd een probleem was, kan Zus van Loon, de vrouw van de in 2000 overleden manager Rien van Loon, beamen. "Op een zekere dag ging de deurbel. 'Ik kom namens de koningin', vertelde de man aan de voordeur. 'Da's gezellig, kom binnen', reageerde ik lachend. 'Mevrouw, ik ben de deurwaarder', sprak hij serieus. Ik schrok. In korte tijd gebeurde dat twee keer. Wat bleek: wij waren het zakelijk adres van Helmond Sport. 'Dat wil ik niet meer', zei ik tegen Rien." Zoon Joris schrikt er niet van. "Toen ik op de administratie werkte gebeurde dat een paar keer in de maand. Dan kwam een deurwaarder alles noteren bij de club. Meestal werd dat op de laatste dag wel weer opgelost. Bij ons was het gewoon standaard. We wisten niet beter." Zus kende de betaalvolgorde. "Ik was altijd de laatste met salaris. Rien betaalde altijd eerst de trainers en de spelers."

Begin 2000 was het stadion op. Een zoektocht naar een nieuwe locatie begon. De club wilde naar de rand van de stad, het liefst bij Stiphout op het groene, goed bereikbare Ruwe Putten. De gemeente

vond de Ruwe Putten kostbaar natuurgebied en wilde dat de club naar Suytkade verhuisde, de nieuwe woonwijk ten zuiden van de stad. Daar bleek geen plek voor een fatsoenlijk trainingsveld en de buurt vreesde overlast. Nog voordat de club financiers had kunnen zoeken, viel het plan eind 2005 af. In 2006 wilde Helmond Sport naar recreatieplas Berkendonk verhuizen. Het nieuwe stadsbestuur was enthousiast. Maar begin 2007 sneuvelde de ontwikkeling van het recreatiepark, na bezwaren uit de politiek. Te massaal, en ook hier te veel overlast voor de omgeving, oordeelde de gemeenteraad. Toen kwam De Braak weer in beeld. Maar oplappen van het oude stadion was te duur. De gemeenteraad schoot het plan af. Liever een plan dat decennia mee kan. Wethouder Stienen lanceerde begin 2008 het idee

voor Sportboulevard De Braak. Naast een nieuw stadion kwamen sporthallen, een zwembad, amateurvelden en winkels op De Braak. Kosten: 30 tot 40 miljoen euro. Clubdirecteur Mario Captein vreesde dat de ontwikkeling te lang ging duren om Helmond Sport nog in leven te houden. Clubvoorzitter Theo van Kroonenburg zag het in september 2008 nog helemaal zitten, maar een jaar later wilde Helmond Sport toch liever naar de Ruwe Putten verhuizen, dat commercieel interessanter zou zijn. Stienen stopte het plan boos in een la. Even was daarna het Hartmanterrein aan de Kanaaldijk in beeld, maar Helmond Sport wilde toch liever opnieuw op Berkendonk bouwen. Prima, vond de gemeente, maar dan moest Helmond Sport zelf het geld regelen. Eind 2009 had Helmond Sport nog geen commerciële huurders

Het nieuwe stadion De Braak. Foto: Jan-Willem van den Enden

gevonden voor de broodnodige inkomsten, zorginstellingen haakten af. Eind 2010 waren er nog steeds geen sponsors. Toen dook in 2011 Willy van de Kerkhof op. De oud-PSV'er kende een groep investeerders die 5 tot 7 miljoen euro in het stadion wilde steken. De belangrijkste was het Luxemburgse Eitsa. Dat wilde op Berkendonk twee stadions bouwen, een ijsbaan en een hotel. Dat vond de provincie te veel van het goede in het buitengebied. In juli 2012 haakte investeerder Eitsa af. In 2015 had schooldirecteur Hans Schapenk (OMO) een idee: een nieuw Knippenbergcollege op De Braak met daarnaast in carrévorm een sporthal, praktijkschool, kantine voor amateurclubs en ruimte voor Helmond Sport. Leg er tribunes op en je hebt een nieuw stadion. Sport- en beleefcampus De Braak is geboren. De politiek jubelde. OMO investeerde 30 miljoen,

de gemeente 25 miljoen. Helmond Sport zat krap. De bijdrage van de club aan het stadion ging omlaag van 5 naar 1,5 miljoen. Na enig geharrewar over geld zette clubvoorzitter Philippe van Esch uiteindelijk zijn handtekening.

Begin 2025 was het zover. Op 7 maart speelde Helmond Sport tegen MVV zijn eerste thuiswedstrijd in het nieuwe stadion. Het oude stadion werd afgebroken en het gebied kreeg weer haar oude bestemming: braakliggend terrein in afwachting van een nieuwe bestemming: voetbalvelden voor SV De Braak. «

Bronnen:

- De (Af)Braak, Jan-Willem van den Enden en Hans van den Berkmortel
- 100 jaar Helmondia, Freke Sens
- <https://historiebetaaldvoetbal.nl/helmondia55>

'De Braak' doet zijn naam eer aan! Foto: Jan-Willem van den Enden

Begunstigers

van de **Heemkondekring Helmont**

BROECKX MAKELAARS

COENEN EN CO

FOTO LAMBERT VAN DE KERKHOF

IL BORGO HUIS MET DE LUTS

DE JONGH DAK EN BOUWSERVICE

KUIJPERS BUSINESS PARTNERS B.V.

LAUMÉ RECLAME-DRUKWERK

METAAL MAKELAAR RUUD GRIJPSTRA

MOSMAN AUTOSCHADE

SPOORMAKERS NOTARISSEN

NOTEN GRAFMONUMENTEN HELMOND

SMITS + PRICK ACCOUNTANTS EN ADVISEURS

VAN NUENEN RIJWIELHANDEL

VERHAGEN & CO SCHILDERWERKEN EINDHOVEN EN HELMOND

WIJNHUIS HELMOND

